

به نام خدا

برابری در برابر قانون و حق بهره مندی از دادرسی عادلانه:

ماده ۱۹ اعلامیه اسلامی حقوق بشر: مردم در برابر شرع مساوی هستند در این امر حاکم و محکوم نیز با هم برابرند همچنین مراجعه و پناه بردن به دادگاه حقی است که برای همه تضمین شده است. مسئولیت در اصل شخصی است و هیچ جرمی یا مجازاتی نیست مگر به موجب احکام شریعت. متهم نیز بی گناه است تا اینکه محکومیتش از راه محاکمه عادلانه ای که همه تضمینها برای دفاع از او باشد، ثابت گردد.

ماده ۷ اعلامیه جهانی حقوق بشر: همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعیض و بالاسویه از حمایت قانون برخوردار شوند. همه حق دارند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه باشد و بر علیه هر تحریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید، به طور تساوی از حمایت قانون بهره مند شوند.

ماده ۱۰ اعلامیه جهانی حقوق بشر: هر کس با مساوات کامل حق دارد که دعوایش به وسیله دادگاه مستقل و بی طرف، منصفانه و به صورت علنی رسیدگی شود و چنین دادگاهی درباره حقوق و الزامات او یا هر اتهام جزئی که بر او توجه پیدا کرده باشد، اتخاذ تصمیم بنماید.

همچنین طبق ماده ۱۱ اعلامیه جهانی حقوق بشر: هر کس که به بزهکاری متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دادرسی علنی که در آن کلیه تضمینهای لازم برای

دفاع از او تامین شده باشد، مجرمیت او بر مبنای قانون محرز گردد.

ماده ۱۴ میثاق حقوق مدنی و سیاسی: همه در مقابل دادگاهها و مراجع قضائی برابر متساوی هستند. هر کس حق دارد به اینکه به دادخواهی او منصفانه و علنی در یک دادگاه صالح مستقل و بی طرف تشکیل شده طبق قانون، رسیدگی شود. همچنین هر کس متهم به ارتکاب جرمی شود با تساوی کامل لاقبل حق بهره مندی از تضمینهای ذیل را خواهد داشت:

الف - در اسرع وقت و به تفصیل به زبانی که او بفهمد از نوع و علل اتهامی که به او نسبت داده می شود مطلع باشد.

ب - وقت و تسهیلات کافی برای تهیه دفاع خود و ارتباط با وکیل منتخب خود را داشته باشد.

ج - بدون تاخیر غیر موجه درباره او قضاوت بشود.
د - در محاکمه حاضر بشود و شخصا یا به وسیله وکیل منتخب خود از خود دفاع کند و در صورتی که وکیل نداشته باشد حق داشتن وکیل به او اطلاع داده شود و در مواردی که مصلحت اجرای عدالت اقتضاء نماید از طرف دادگاه راسا برای او وکیل تعیین شود که در صورت عجز از پرداخت حق الوکاله هزینه ای برای وی در برنخواهد داشت.

ه - از شهودی که علیه او شهادت می دهند سوالاتی بکند یا بخواهد که از آنها سوالاتی بشود و شهودی که له او شهادت می دهند با همان شرایط شهود علیه او احضار و از آنها سوالاتی بشود.

و - اگر زبانی را که در دادگاه تکلم می شود نمی فهمد و یا نمی تواند به آن تکلم کند یک مترجم به او کمک کند.

ز - مجبور نشود که علیه خود شهادت بدهد و یا به مجرم بودن اعتراف کند.

اصل ۳۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هرکسی می تواند به منظور دادخواهی به دادگاههای صالح رجوع نماید، همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاهها را در دسترس داشته باشند و هیچ کس را نمی توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد، منع کرد. همچنین مطابق با اصل ۳۵ قانون اساسی در همه دادگاهها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانایی انتخاب وکیل را نداشته باشند باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد.

طبق اصل ۳۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: نیز اصل بر براءت است و هیچ کسی از نظر قانون مجرم شناخته نمی شود، مگر اینکه جرم او در دادگاه صالح و به موجب قانون ثابت گردد.

اصل ۱۶۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران: محاکمات علنی انجام می شود و حضور افراد بلامانع است مگر آنکه به تشخیص دادگاه علنی بودن آن منافی عفت عمومی یا نظم عمومی باشد یا در دعوی خصوصی طرفین دعوا تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

حقوق های انسانی ما در اسناد بین المللی و ملی کدامند؟ (قسمت سوم)

از سلسله بروشورهای ترویجی آموزشی کمیسیون
حقوق بشر اسلامی ایران
شماره ۱۲

دفتر مرکزی:
تهران - سیدخندان - ابتدای سهروردی شمالی - کوچه
قرقاول - پلاک ۶
تلفن: ۴-۸۸۵۲۹۷۴۲ (۰۲۱)
فاکس: ۷۸۷۳۸۰۷ (۰۲۱)
پست الکترونیکی: ihrc@ihrc.ir
سایت: www.ihrc.ir

حقوق و آزادی های اساسی دیگران ضرورت داشته باشد.

ماده ۱۹ میثاق حقوق مدنی و سیاسی: هیچ کس را نمی توان بمناسبت عقایدش مورد مزاحمت و اخافه قرار داد و هر کس حق آزادی بیان دارد. این حق شامل آزادی جستجو، کسب و گردآوری و نشر اطلاعات و افکار از هر قبیل بدون هر گونه محدودیت مرزی اعم از شفاهی یا به صورت نوشته یا چاپ یا به صورت هنری یا به هر وسیله دیگر به انتخاب خود وی می باشد. اعمال حقوق مذکور در بند ۲ این ماده مستلزم حقوق و مسئولیت های خاص است و لذا ممکن است تابع محدودیت های معینی بشود که در قانون تصریح شده و یا برای امور ذیل ضرورت داشته باشد:

الف - احترام حقوق یا حیثیت دیگران.
ب - حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی یا سلامت و اخلاق عمومی.

اصل ۲۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:
تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ کس را نمی توان به صرف داشتن عقیده ای مورد تعرض و مواخذه قرار داد.

اصل ۲۵ همین قانون مقرر می دارد: نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشد تفصیل آن را قانون معین می کند.

حق آزادی عقیده، فکر و بیان

ماده ۲۲ اعلامیه اسلامی حقوق بشر بند الف و ب: هر انسانی حق دارد که نظر خود را به هر شکلی که مغایر با اصول شرعی نباشد آزادانه بیان دارد و هر انسانی حق دارد برای خیر و نهی از منکر بر طبق ضوابط شریعت اسلامی دعوت کند.

ماده ۱۸ و ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر: هر کس حق دارد که از آزادی فکر، وجدان و مذهب بهره مند شود. این حق متضمن آزادی تحول مذهبی یا عقیدتی، همچنین متضمن آزادی اظهار عقیده و ایمان می باشد و نیز شامل تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی است. هر کس می تواند از این حقوق برخوردار باشد. هر کس حق آزادی عقیده و بیان دارد و حق مزبور شامل آن است که از داشتن عقاید خود بیم و اضطرابی نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن به تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزی، آزاد باشد.

ماده ۱۸ میثاق حقوق مدنی و سیاسی: هر کس حق آزادی فکر و وجدان و مذهب دارد این حق شامل آزادی داشتن یا قبول یک مذهب یا عقیده به انتخاب خود، همچنین آزادی ابراز مذهب یا معتقدات خود، خواه به طور فردی یا جماعت، خواه به طور علنی یا در خفا، در عبادات و اجرای آداب و اعمال و تعلیمات مذهبی می باشد. آزادی ابراز مذهب یا معتقدات را نمی توان تابع محدودیت هایی نمود مگر آنچه منحصرًا به موجب قانون پیش بینی شده و برای حمایت از امنیت، نظم، سلامت یا اخلاق عمومی یا